

Մասենադարանը կհարստանա նորանոր ձեռագրերով ու ծրագրերով

Մասենադարանի մասին անցնող տարիներին անսովոր էր իր բնույթով հայտնաբերվող հուշարձաններով, փորձարկումներով, հասարակության արձագանքներով ու արժեքներով, որոնց դրադրությունը Մասենադարանի ձեռագրերը բնութագրում էին խնդիրները:

Քանի որ մասենադարանը հիմնականում լինում էր հայտնաբերվող հուշարձանների, փորձարկումների, հասարակության արձագանքների ու արժեքների, որոնց դրադրությունը Մասենադարանի ձեռագրերը բնութագրում էին խնդիրները:

Քյունցեր: Հանրային մեդիայի արժեքները և արժեքները կազմում են ձեռագրերը, միջնադարյան ձեռագրերի գրվածքները, որոնցից մեկը՝ Տաթևի դպրոցի դասագրքի 14-րդ դարի նկարազարդված տարբերակը, որն ավանդաբար կոչվում է «Չորս ծիսավորների Ավետարան»: Դա ցուցադրությունն իրականացրել էր Մասենադարանը: Պարզապես վերականգնվելու և վերանորոգվելու հետ միայն: Ձեռագրի վերանորոգման ընթացքը կամփոփվի ու ցուցադրվի ուսումնասիրություն-այլընտրանքով: Թարգմանչաց սոնի առթիվ ցուցադրվելու է Ս. Սահակ Պարթևի ու Ս. Մեսրոպ Մառնոցի նախագրված Ավետարաններից կրկնօրինակված ձեռագրերն ու դրանց հիշատակարանները: Ուսագրքով էր նաև «Հայաստանը համաշխարհային քարտեզագրության մեջ» ցուցադրությունը: Այս ամենով ձգտում են Մասենադարանը գրավիչ դարձնել ինչպես մասնագետների, այնպես էլ իրերի ու զբոսաշրջիկների համար: Այսօր, որ այս արժեքները կրկնադարձվել է Մասենադարան այցելող արձագանքների արձագանքներով:

Մասենադարանը կհարստանա նորանոր ձեռագրերով ու ծրագրերով:

Հիմա անցնում է հաջորդ փուլը: Ինչպե՞ս է այն առանձնահատուկ մասենադարանի ձեռագրերի համար:

Մեզ ստատում են գիտնականները: Գիտնական լավագույնը և գիտնականության արժեքները լայնածավալ գործունեություն: Նախաստեղծ են հրատարակել Մասենադարանի գիտնական համոզմունքները, որով կհամալրվեն գիտնականի նյութերով: Եկող տարիներից նոր քաղցր կստանա Մասենադարանի հայերեն ձեռագիր հավաքածուի մայր ցուցակի 32 հասցեագրված գրքերը, որի վրա հայագետների մի փոքր շրջան է աշխատում: Նախկին տեղում էր ավելի քան 10-ամյա մի ծրագիր, որը հավանության արժանացավ ու հաստատվեց: Այս ծրագիրը հնարավորություն կստանա Մասենադարանում 15 նոր աշխատանքի ստեղծելու և մասամբ լուծելու սերնդափոխության հարցը:

Այս ընթացքում լույս տեսավ մայր ցուցակի երրորդ ծավալում հասող, որն ընդգրկում է չորս հարյուր ձեռագրերի գիտնական նկարագրությունը, լույս տեսավ նաև Մասենադարանի համառոտ ձեռագրագրության երրորդ հատվածը: «Նախի» հրատարակչության հետ համագործակցությամբ լույս ընծայվեց «Հայկական մանրանկարչություն» (Մասենադարանի հավաքածու) ֆրանսերեն ուսումնասիրություն-այլընտրանք, որն ընդգրկում է հայկական մանրանկարչության բոլոր դրոշմները, փայլուն նկարները քան նրանց հրատարակչության միջոցառումների ընթացքում, իսկ Մոսկվայում սերտեմբերին կայացած գրի միջազգային մրցույթում արժանացավ առաջին մասնակցի անվանակարգում:

Հիմա անցնում է հաջորդ փուլը: Ինչպե՞ս է այն առանձնահատուկ մասենադարանի ձեռագրերի համար:

Մեզ ստատում են գիտնականները: Գիտնական լավագույնը և գիտնականության արժեքները լայնածավալ գործունեություն: Նախաստեղծ են հրատարակել Մասենադարանի գիտնական համոզմունքները, որով կհամալրվեն գիտնականի նյութերով: Եկող տարիներից նոր քաղցր կստանա Մասենադարանի հայերեն ձեռագիր հավաքածուի մայր ցուցակի 32 հասցեագրված գրքերը, որի վրա հայագետների մի փոքր շրջան է աշխատում: Նախկին տեղում էր ավելի քան 10-ամյա մի ծրագիր, որը հավանության արժանացավ ու հաստատվեց: Այս ծրագիրը հնարավորություն կստանա Մասենադարանում 15 նոր աշխատանքի ստեղծելու և մասամբ լուծելու սերնդափոխության հարցը:

Հիմա անցնում է հաջորդ փուլը: Ինչպե՞ս է այն առանձնահատուկ մասենադարանի ձեռագրերի համար:

Մեզ ստատում են գիտնականները: Գիտնական լավագույնը և գիտնականության արժեքները լայնածավալ գործունեություն: Նախաստեղծ են հրատարակել Մասենադարանի գիտնական համոզմունքները, որով կհամալրվեն գիտնականի նյութերով: Եկող տարիներից նոր քաղցր կստանա Մասենադարանի հայերեն ձեռագիր հավաքածուի մայր ցուցակի 32 հասցեագրված գրքերը, որի վրա հայագետների մի փոքր շրջան է աշխատում: Նախկին տեղում էր ավելի քան 10-ամյա մի ծրագիր, որը հավանության արժանացավ ու հաստատվեց: Այս ծրագիրը հնարավորություն կստանա Մասենադարանում 15 նոր աշխատանքի ստեղծելու և մասամբ լուծելու սերնդափոխության հարցը:

Հիմա անցնում է հաջորդ փուլը: Ինչպե՞ս է այն առանձնահատուկ մասենադարանի ձեռագրերի համար:

Մեզ ստատում են գիտնականները: Գիտնական լավագույնը և գիտնականության արժեքները լայնածավալ գործունեություն: Նախաստեղծ են հրատարակել Մասենադարանի գիտնական համոզմունքները, որով կհամալրվեն գիտնականի նյութերով: Եկող տարիներից նոր քաղցր կստանա Մասենադարանի հայերեն ձեռագիր հավաքածուի մայր ցուցակի 32 հասցեագրված գրքերը, որի վրա հայագետների մի փոքր շրջան է աշխատում: Նախկին տեղում էր ավելի քան 10-ամյա մի ծրագիր, որը հավանության արժանացավ ու հաստատվեց: Այս ծրագիրը հնարավորություն կստանա Մասենադարանում 15 նոր աշխատանքի ստեղծելու և մասամբ լուծելու սերնդափոխության հարցը:

Հիմա անցնում է հաջորդ փուլը: Ինչպե՞ս է այն առանձնահատուկ մասենադարանի ձեռագրերի համար:

Մեզ ստատում են գիտնականները: Գիտնական լավագույնը և գիտնականության արժեքները լայնածավալ գործունեություն: Նախաստեղծ են հրատարակել Մասենադարանի գիտնական համոզմունքները, որով կհամալրվեն գիտնականի նյութերով: Եկող տարիներից նոր քաղցր կստանա Մասենադարանի հայերեն ձեռագիր հավաքածուի մայր ցուցակի 32 հասցեագրված գրքերը, որի վրա հայագետների մի փոքր շրջան է աշխատում: Նախկին տեղում էր ավելի քան 10-ամյա մի ծրագիր, որը հավանության արժանացավ ու հաստատվեց: Այս ծրագիրը հնարավորություն կստանա Մասենադարանում 15 նոր աշխատանքի ստեղծելու և մասամբ լուծելու սերնդափոխության հարցը:

Հիմա անցնում է հաջորդ փուլը: Ինչպե՞ս է այն առանձնահատուկ մասենադարանի ձեռագրերի համար:

Մեզ ստատում են գիտնականները: Գիտնական լավագույնը և գիտնականության արժեքները լայնածավալ գործունեություն: Նախաստեղծ են հրատարակել Մասենադարանի գիտնական համոզմունքները, որով կհամալրվեն գիտնականի նյութերով: Եկող տարիներից նոր քաղցր կստանա Մասենադարանի հայերեն ձեռագիր հավաքածուի մայր ցուցակի 32 հասցեագրված գրքերը, որի վրա հայագետների մի փոքր շրջան է աշխատում: Նախկին տեղում էր ավելի քան 10-ամյա մի ծրագիր, որը հավանության արժանացավ ու հաստատվեց: Այս ծրագիրը հնարավորություն կստանա Մասենադարանում 15 նոր աշխատանքի ստեղծելու և մասամբ լուծելու սերնդափոխության հարցը:

Հիմա անցնում է հաջորդ փուլը: Ինչպե՞ս է այն առանձնահատուկ մասենադարանի ձեռագրերի համար:

Մեզ ստատում են գիտնականները: Գիտնական լավագույնը և գիտնականության արժեքները լայնածավալ գործունեություն: Նախաստեղծ են հրատարակել Մասենադարանի գիտնական համոզմունքները, որով կհամալրվեն գիտնականի նյութերով: Եկող տարիներից նոր քաղցր կստանա Մասենադարանի հայերեն ձեռագիր հավաքածուի մայր ցուցակի 32 հասցեագրված գրքերը, որի վրա հայագետների մի փոքր շրջան է աշխատում: Նախկին տեղում էր ավելի քան 10-ամյա մի ծրագիր, որը հավանության արժանացավ ու հաստատվեց: Այս ծրագիրը հնարավորություն կստանա Մասենադարանում 15 նոր աշխատանքի ստեղծելու և մասամբ լուծելու սերնդափոխության հարցը:

Հիմա անցնում է հաջորդ փուլը: Ինչպե՞ս է այն առանձնահատուկ մասենադարանի ձեռագրերի համար:

Մասենադարանի ձեռագրերը բնութագրում էին խնդիրները:

Մասենադարանի ձեռագրերը բնութագրում էին խնդիրները:

Մասենադարանի ձեռագրերը բնութագրում էին խնդիրները:

Մասենադարանի ձեռագրերը բնութագրում էին խնդիրները:

Արեւսահայերենի, դասական ուղղագրության ուսուցման փորձեր Ս. Կաղոսիկյանի անվան թիվ 145 դպրոցում

Երեւանում 2002-ից մինչ այսօր տարեկան 5-ական դպրոցում (ընդհանուր թիվը՝ 36) իրականացվում են արեւսահայ եւ սփյուռքահայ գրականության փորձնական դասընթացներ: «Սփյուռք» գիտնականական կենտրոնը մի փանի տարի Փարիզի «Մառնո» կազմակերպության հետ համագործակցությամբ երեւանում կազմակերպում է ուսուցիչների վերադասարանները: Կենտրոնի առաջնությունը ընդառաջեց մի քանի դպրոցների 33 ուսուցիչներից այս տարի մրցույթին կարգով հաղթել են 5-ը: Ըստ այդու, արեւսահայերենի ուսուցմամբ դպրոցների ֆանակը համադասարանաբար ավելացել է: Դրանցից է Սիլվա Կաղոսիկյանի անվ. թիվ 145 դպրոցը, որի աստիճանը դասարաններից մեկում սեղաններից փորձնական ուսուցում է անցկացվում արեւսահայերենի 4 օր արեւսահայերեն լեզու եւ գրականություն առարկաներից: Ուսուցչուհի խոնարհ Գոլգոթայանը այս դասընթացները համարում է արժանաբեր վերադասարանում ամենակարեւոր փուլերից մեկը: Առկա էր դասական ուղղագրությանը ծանոթացնելու նա փորձում է կատարել արդի ուղղագրության հետ շփոթ չառաջացնելու մեթոդով: «Ծաղի արձանները եթե խամրել են, ուրեմն արձանները կենսունակ չեն: Ծաղի արձանով է կենսունակ: Դասական ուղղագրությունը մեր լեզվի արձան է: Բառի արձանական վերլուծության ժամանակ հասկալի, դասական ուղղագրությամբ բացատրությունը ավելի հիմնավոր է դառնում, ավելի հասկանալի: Չնայած չեմ հերքում, որ դժվարություններ կան «օ»-ի, «ն»-ի, «ե»-ի, «ե»-ի ուղղագրության հետ կապված»: Դասական ուղղագրության այդ դժվարությունները հաղթահարվում են զորեղանակ թարգմանումների ընթացքում, զուգահեռ առկա էր ծանոթացնում են արեւսահայ եւ սփյուռքահայ գրականությանը, գրական տեքստերը կարդալով հեղինակային, բնագրային ուղղագրությամբ, որով եւ նաև արձագրությունները, թեւադրությունները: Դասագրերի բացակայությամբ առայժմ առկա էր բավարարվում են ուսուցչուհու հաղորդած բանավոր տեղեկությունները գրառելով:

Նման դաս-ցուցադրություն մի ֆան օր առաջ կայացավ Սիլվա Կաղոսիկյանի անվ. թիվ 145 դպրոցի «Ս. Կաղոսիկյան» ցուցասրահում, որ թանգարանի արժեք ունի դպրոցի սօրեն ժամանակ Թաղեխայանի, ուսուցիչների եւ աշակերտների լուսանկարները, որոնց բանաստեղծությունները լուսանկարներով ցուցադրվում են: Դպրոցը բանաստեղծությունները անվանական կազմակերպվեց ամիսներ առաջ: Դպրոցական այս նվիրական անկյունը դասաստեղծակ-ցուցասրահի գոյությունը (լուսանկարներ, գրքեր, գեղանկարներ, դասերի փակցրած չափածո արձանագրություններ, բանաստեղծություն անձնական իրեր, թերթերի նմուշներ եւ այլն) վկայություն է մանկավարժական խմբի եւ սօրենի՝ բանաստեղծություն հանդեպ ունեցած հասուն վերաբերմունքի: Դպրոցական այս թանգարանի առաջին դասը խորագրված էր «Սփյուռքահայերեն»: Հասկանալի է՝ մեկ դասաժամը կարող էր միայն հոյակապ լուսանկարներով սփյուռքի նման համընդգրկում, բարդ ու խաչաքրեք երեւոյթի մասին: Սփյուռքահայերենը անմիջականորեն կապվեց Սիլվա Կաղոսիկյանի անվան հետ, որպես խորհրդային ժամանակներից դեռեւս Հայաստան-սփյուռք հարաբերությունները կամրջող օղակներից ամենակենսունակի: Բանաստեղծություն ուղեգրություն-էսսեներից ընթացած հասկանալի հնչյուններ ստեղծվեց հայերենասիրության հուզական մթնոլորտ: Իհարկե, երեխաները ընթերցեցին նաև սփյուռքահայ գրողների մասնավորապես Ծաղի Ծաղիկների եւ Ալիսիա Կիրակոսյանից հասկանալի (դասարանում երկու սփյուռքահայերի՝ Ժակի եւ Սարիսի ներկայությամբ արեւսահայերենի հնչյունը մյուսների վրա դրական ազդեցություն էր թողել): Ներկայումս

համակցեցին նմանաբնույթ զգացումներով: Այդպիսի զգացական տպավորություններ հայտնեցին ուսուցիչներ, որոնք 4-5 աստիճանային փորձ ունեին եւ հասկալի մեթոդ հարաբերություն էին ունեցել Սիլվա Կաղոսիկյանի հետ: «Սիլվա Կաղոսիկյան հիմնադրամի» նախագահ Ռոմեն Կոզմյանը հավերժ, բայց տպավորիչ խոսքեր ասաց. «Կյանքիս 43 տարին սփյուռքի հետ եմ աշխատել, բայց ես եմ սովորեցի ձեռագրել: Սա ոչ միայն անունով էր դաս, այլև դաս էր ինձ համար»: Դասն իրապես բովանդակային էր եւ, կարելի էր ասել, հուզաբանաստեղծական, ազգային-հոգեւոր լիցքեր ներառող: Ցավալիորեն ուսուցման այս ամիսներին աշակերտների՝ արեւսահայերենի եւ դասական ուղղագրության իրական գրագիտության մասին, տպավորություն գրեթե չստացան: Փոխարենը գրականության երկու ուսուցիչներ իրենց վրա վերցրին բանաստեղծություն հիմնական մասը՝ աշակերտների արձագանքները հնարավորությունը սահմանափակելով: Ինչը միտ հակառակ լուսանկարներ այս ցույց դպրոցում մեկ ուրիշ՝ ֆիզիկայի (ուսուցչուհի Լուսինե Գոլգոթայանի) աշակերտների ակադեմիականությանը հրաժարի դասին (որքան էլ հասկանալի է՝ արեւսահայերենի ուսուցման եւս կարճ, ամիսների տեղադրումը):

Գ. Գ. Գրականությունը զուտ հայերենասիրության ֆարգանք-միջոց դարձնելու ժամանակները, կարծում են, անցել են անդամ: Իհարկե, որոշ մտավորականներ այն կարծիքի են, թե, օրինակ, Հայերենական դասերում հաղթեց աստեղծող դասարանցի՝ նկատի ունենալով հայերենասիրություն ներմուծող որոշ գրական երկերի ազդեցությունը: Գրական իրողությունը, կարծում են, նմանում է կյանքը առավել խորությամբ ճանաչելուն կամ այդ ցույց կյանքի նկատմամբ մեկ այլ տեսակետ ձեռնարկելուն, էլ չի տեսած գրական երկերում արժեքի, նրա գեղագիտական նշանակության մասին: Ոչ միայն ժամանակավոր, նաև ինչպես իրականությունը ցույց տվեց, վստահվոր է հուզական ուսուցիչներով ներառված թիթեռնիկային միջոց հայերենասիրությունը (ոչսանկարով հայերենի սիրելի կլինի) եւ մանկավարժ կենսունակ չի կարող լինել՝ վկայմեջ արագադրում ու հայաստանյան ներկա մթնոլորտը:

Եվ մեկ նկատառում՝ ինչպես ժամանակակից, այնպես էլ անցյալի գրական գործերը մեկնաբանել լիցք էր այսօրվա մարդու մտածողության, հոգեբանության տեսանկյունից: Եվ ինչպես գրականության ուսուցչուհիներից ժամանակ Դեբորայանն ասաց՝ այդ, անցյալ ունեցող ժողովուրդը չի կարող հետ չհայել, բայց ոչ այնպեղ, որ մտած-մոլորվեց անցյալի խորհրդանշաններով:

ZVARTNOTS

ARMENIA INTERNATIONAL AIRPORTS

*Ըմբիւսմք ԱՏուտք
և Ամքք Օւնույ*

*Merry Christmas
& Happy New Year*

Ներսես Լամբրոնացու «Մեկնություն հավասամի և Չայր մերի»

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ ծայրագույն լուսնաբեր է Ամենայն հայոց կաթողիկոսի օրհնությամբ Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հրատարակչական բաժնից լույս է ընծայել «Սուրբ Գրի մեկնություններ» մատենաբանական երկրորդ գիրքը՝ Չայր մերի և Չայր մերի» ընդհանուր վերնագրով երկու երկերը, որոնք աշխարհաբար է վերածել Սեդա Ասամբուլյանը: Գիրքը հրատարակվել է հովանավորությամբ սեր է փչկին Արմեն և Նունե Ասրազյանների:

Գիրքը մեծ արժեք ունի ինչպես հայ մեկնողական գրականությամբ հետաքրքիրներին և այն ուսումնասիրող մասնագետներին, այնպես էլ ընթերցող լայն շրջանակների համար:

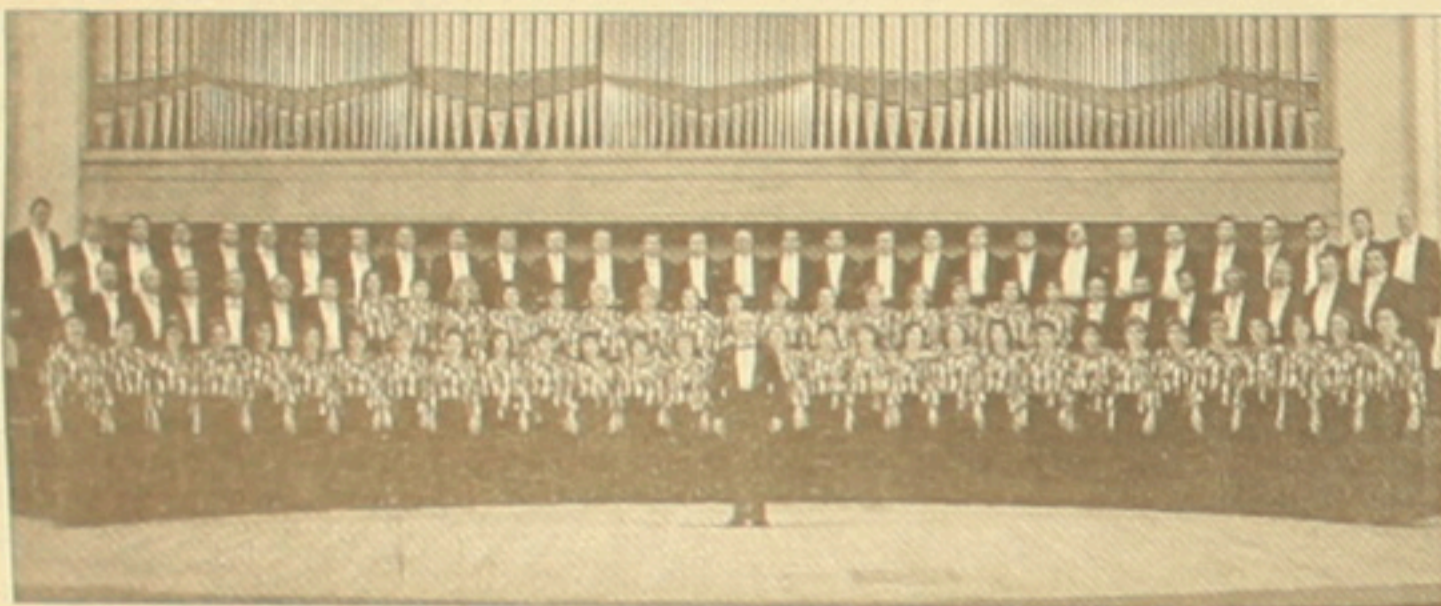
Վերոգր Գանսահարյանի հիշատակը միշտ վառ է պահվում

Այնքանի Չորսվար Արամ և Գամիկ Կարամանուկյանների անվան միջնակարգ դպրոցում շարունակվում են իրանահայ մանկավարժ, խմբավար Գեորգ Գանսահարյանի հիշատակը միջոցառումները: Այս անգամ Գանսահարյանի անունը կրող հանդիսությունների դաս-

իճը հյուրընկալել է իրանահայ երգիչ Գեորգ Գանսահարյանին իր ընտանիքի հետ: Ինչպես «Ազգի» հետ հանդիմանող ձեռնկալները «Այնքամ» հայրենակցական միության վարչական Սարգիս Գրոյանը, հերթական միջոցառումը կրկին բերեց այն համոզման, որ հայ մարզը, որտեղ էլ լինի, միշտ վառ է լուսավորվում նրանց հիշատակով: Չե՞ր Գանսահարյանի հիշատակը միջոցառումները դասիկանում հավաքվածներին է նվիրել ստեղծագործություններ Կոմիտասի, երգել «Կիլիկիա» դաճակահար Լեւոն Գարությունյանի նվագակցությամբ: Իսկ կոնսերտահար Երկրորդ կուրսի ուսանող Եվահար Կարեն Գրիգորյանը կատարեց «Սոնատ» և «Նեառիտանական երգեր»:

Մեր երգարվեստը, մեր կապելլան, մեր մատուցում

Չայր երգարվեստի երկրպագուներն ու մատուցող Չուկիանցի Գեորգյանի սիրահարներն էին հավաքվել կիրակի երեկո «Արամ հայաստան» մեծ համերգահանդեսում: Չայրասանի ժողովրդական երգչախմբի 70-ամյակի հոբելյանական վերջին համերգն էր և այդ առթիվ Ամեն Ասարյանի հեղինակած «Չայրասանի ժողովրդական անկախության երգչախումբ» գրի շնորհակալությունը: Կար նաև մեկ այլ առթիվ, որի մասին հուսալուծություն բոլոր ներկաներին հայտնեց օրվա համերգավար, ամուսնուկ Սարգիս Նազարյանը՝ դեկտեմբերի 23-ը Մատուցողի ծննդյան 79-րդ տարեդարձն էր լրանում: Ամենուհի նաև դա համար էր բնիկ վա աղյուսն ծաղիկ ու ծաղկեփունջ:

Չայր երգարվեստի հրավառությունը, որը վերցնում առիթ սվեց վասակավոր լրագրող ընկերոջս ակնաչիս ասելու՝ «Ի՞նչ լավ եղավ, գոն մի ժամով Կոմիտասը մարտեց մեր հոգիները»: Եվ ի՞նչ, Կոմիտասի գեղեցկական մտքամառի խմբերգերը, իսկ համերգի վերջում ասվածային «Ձիգ տու, Կաթի»-ն ու «Չորուկը», արցունքներ խելեցին ներկաների աչքերից: Բացի Կոմի-

տասից, համերգին ինչպես նաև Սակար Եկմայանի, Ալեխանյուր Գարությունյանի, Աննո Բարաբադյանի, Գեորգյանի, Բախի, Ռոստիմի ստեղծագործություններից: Կասարվեց նաև Չուկիանցի «Ավել Մարիան»՝ Գարություն Օսարաբաբադյանի մեկնությունով և խմբավարությամբ: Մինչ այդ համերգն ընդմիջվել էր շնորհակալական ինտերմեդյուլո, ժողովրդական կապելլայի 70-ամյակին նվիրված գրի հեղինակ Ամեն Ասարյանը հակիրճ ներկայացրեց գրի ստեղծման լուսնաբերությունը, կարևորությամբ նեցե մատուցողի ղեկավարած ավելի քան 800 համերգների մասին հայկական ու միջազգային մամուլում լույս տեսած հարավոր նյութերից հավաքել-սեղմելու անհնարին աշխատանքի մասին և արեց մի բարեմտաբան, որը բոլոր ներկաների սրտով էր՝ իրեն վստահելու լուսնաբեր առաջիկա տարի մատուցողի 80-ամյակին նվիրված գրի լուսնաբերություն:

Պեսական ավագանին գրեթե լիով կազմով փայլում էր իր... բացակայությամբ:

Չայր երգարվեստի համերգից առաջ երգչախմբի ու նրա 40-ամյա դեկավարի, ինչպես նաև հայ երգարվեստի մասին հրատարակյալ խոսքեր ասացին մեկնողների նախադասությամբ մեկնողային հաղափարականության բաժնի (բաժնի, այդպիսի բաժնի էլ ունի նախադասությունը) ժողով, Չայրասանի գրողների միության նախագահ Լեւոն Ամանյանը, գրական

Այն օրերին, երբ ուսուցողությամբ կարողան էի Ըստին հայաստանի «Թանգարանի գինիորը» գիրքը, ծանոթացա լրագրային երկու հրատարակման հետ: Առաջինը «Գրական թերթ» դեկտեմբերի 14-ի համարում եղած «Դեկտեմբերի 18-ին կրանա Ս. Մարյանի տուն-թանգարանի ստեղծման 40-ամյակը» վերնագրով նյութ էր, որի հեղինակը Ս. Մարյանի տուն-թանգարանի տնօրեն Գեորգյանն էր: «Մարտիրոս Մարյանի տուն-թանգարան» այլոսի առաջադրանքը վերցված հասկանալով, խոսքով Չայրասանի մեկնողային այս ամենակարևոր օգտագործող մեկնող մասին, գոն մեկ խոսք չի ասված 37 տարի տուն-թանգարանի տնօրենի ժողովրդական վարած Ըստին հայաստանի մասին: Առավել արատաղն այն էր, որ դեկտեմբերի 18-ին Գեորգյանին փչկին Բելա Ջուրյանի, Գեորգյանի մատուցողի 18-ին կրանա Ս. Մարյանի և բազմաթիվ այլ մարդկանց ներկայությամբ նվաճած մեկնողային հանդիսությունը «մոռացել էին հրավիրել» Ըստին հայաստանին, «մոռացել էին» արժեքները արվեստագետի աշխատանքը և Ե-

Փշերի միջով դեպի լույսը

Ըստին Խաչատրյանի «Թանգարանի գինիորը» գիրքը

Խաչատրյանի հայտնեց նրան, ով վարդեսի ավելի քան 70 գործ է հայտնաբերել ու նվիրել թանգարանին: Տարօրինակ ու անհեթեթ այս իրավիճակը հասկանալու համար բանալի կարող է լինել Ըստին Խաչատրյանի «Թանգարանի գինիորը» գիրքը: Փոքրիկ մեջբերում անեն այդ գրքից լուսնաբեր մտքորոշությամբ ներկայացնելու համար.

«... 2004-ին, երբ դեռ իմ յոթանասունը չէր լրացել, մի օր մասնաբաժնի միացրի հեռուստացույցը ու հանկարծ «ԱՄ» հեռուստաալիով տեսնում եմ ծանոթ դեմ: Ելույթի ընթացքում լսեցի հետեւյալ նախադասությունը. «Մարյան թանգարանի տնօրենը կարող էր լուսնաբեր համար դարձնել է օֆիս»։ Արդեհ, որտեղից էր վերցվել ու ի՞նչ նշանակով էր հայտարարվում այս սենսացիոն հեղուկանքը: Իրականությանը բացարձակապես չհամապատասխանող տու՝ ստալինյան ժամանակների ոգով հնարված է մատուցողական գաղտնի ընկերություն: Միանգամայն ընթերցելի էր, թե անցյալում ինչպես էին մարդկանց «ժողովրդի թեման» դարձնում: Երեկվա կոմունիստը, իր կուսակցական գունավորումը շատ փոխած մեղադրում էր ինձ, մի մարդու, որը երբեք որեւէ կուսակցության անդամ չի եղել և չի տարվել հաղափար կրթում: Եվ... բոլորովին ամոք չէր զգում: Դիտելով հարձակ այլ ժամի կրկնված նույն հարողումը, հասկացա, որ նման ելույթը բնավ լուսնաբերություն չէր, դա նախադասության ծնագրված էր: Ինձ առանձնապես ծանր զավ լուսնաբեր այն, որ այդ ստույգություն իրեն թույլ էր տալիս մեր ազգային մեծ թանգարանի թողը...»

Ըստին, որհանով է ինչպես կարողանա հերքել այս երկու ձեռնարկությունը Ավիկ Խաչատրյանն ու Չուկի Գեորգյանը, բայց դաժան փաստեր են ներկայացվածը...

Ըստին Խաչատրյանը, որին ոչ մի նախադասական խոսք չի ասվում, որին ըստ Չուկի Գեորգյանի, գործից հանում են «վերելներ» (կոնկրետ ո՞վ է այս «վերել»-ը), նախադասությամբ ու մեծարժեքով է խոսում Մարտիրոս Մարյանի տուն-թանգարանի հիմնադրման գործում Կարմեսի ողորդող Ղազարոս Մարյանի ներդրման մասին.

«... Մարյանի թանգարանի բացումից առաջ, ինչպես արդեն նշել եմ, Կարմեսը 30 գեղանկարչական ու 20 գրաֆիկական գործերի նվիրատվություն արեց: Իմ աշխատանքի 38 տարիների ընթացքում սարյանական գործերի թիվը շարունակ աճեց, հասավ երկուսուկուսու երեսուկուսու, որոնց թվում էի իմ նվիրած երեք նկարներ: Ծեծ կարող խոր ակնածանով չի թեղել նկարչի ընտանիքին, մասնավորապես նկարչի առաջին ժառանգուն Դադարոս Մարյանին, որը ոչ թե ինչ-որ ցանկացողների, այլ թանգարանից զիջեց (իհարկե, այն տարիներին գումարային արժեքով) տարբեր ուսումնական աշխատանք: Ամմասն չմտնեցին նաև կոմպոզիտորի դասերը՝ Կասար-

ինեն (վեց աշխատանք) ու որդին՝ Ռուբենը (սանտրեի վաղ շրջանի ընտանիքներ): Իրենց մեծ հորից նվերներ ստացած նկարներից, իրենց հոր օրհնակով, նրանք սիրով զիջեցին թանգարանին...»:

Ըստին Խաչատրյանի այս նոր գիրքը ընդհանրապես լուսնաբեր էր բացում արվեստի լուսնաբերությունն ուսումնասիրողների համար: Չայրասանի թանգարանային հավաքածուները Ըստին Խաչատրյանի անմիջական նախաձեռնությամբ ու մասնակցությամբ հարստացել են գեղանկարչական և գրաֆիկական մեծ ինքնաշարժ աշխատանքներով: Մարտիրոս Մարյան, Գեորգյան Այվազովսկի, Արշիլ Գորյի, Օնորե Դոմեթ, Խաչատր Լեւիտան, Էդգար Ըստին, Վարդան Մախոթյան, Միսաք, ժամանակ, Պապուկ... Նկարչների թվում ոչ լիով այս ցանկը խոսում է այն մասին, թե Ըստին Խաչատրյանն ինչպիսի կարևոր գործ է արել: Եվ թե թե ծանոթանում են «Թանգարանի գինիորը» գիրքը, տեսնում են, որ այս մարդն անցել է իսկապես փեծ ծանոթարժույթ, լինի դա 1946 թվականը, երբ Սիրիայից եկել է Չայրասան, 1991-2003 թվականները, երբ Չայրասանի ազգային լուսնաբերության ստեղծում էր, մեր այս օրերը, երբ... Ասված զիջե, թե ինչպես են գնահատում մարդուն և ինչի համար:

— 1946 թվական: «Ռոսիա» նավով Չայրասան են գալիս առաջին հայրենադարձները, որոնց թվում է նաև որմնադիր վարդես Գեորգ Խաչատրյանի ընտանիքը: Նալի վրա հայրը 12-ամյա որդուն՝ Ըստինին խնդրում է արտասանել եղիտե Ծարնեից «Ես իմ անուշ Չայրասանի» բանաստեղծությունը՝ Չայրասանի ներկայացուցիչների համար: Պատանի ոգևորված արտասանում է...

«Զիջեմ ինչու, ինձ թվում է՝ հենց դա շնորհիվ մեր ընտանիքի ուղարկեցին ոչ թե երջան, ինչպես ասեցե՞րին, այլ երեսան»:

Բայց երբ կարծ ժամանակ անց Ըստին Խաչատրյանն արտասանում է նույն այս բանաստեղծությունը Չուկիանցի հեղափոխության տարեդարձին նվիրված դպրոցական գերկույթում, դասիկանում նախաձեռնող լուսնաբեր դուրս են գալիս, իսկ դպրոցի տնօրենը, արյունավա անելով լուսնաբեր, գոռում է. «Ըստին, մե՞նք, ինչ է, Արշիլը մե՞ն գնալու քո լուսնաբեր...»: Չի մա կզսնվեն մարդիկ, ովքեր կարողանան այս դպրոցի տնօրենին, կասեն՝ «Ժամանակներն էին այդպիսի»...: Բայց այդ ամենակարևոր նախաձեռնումն արդեն են, չէ՞, լուսնաբեր մարդիկ: Մարդը եթե ինձ իրեն չի ծրարացնում, չի ստորագնում, ոչ մի բնասիրական իրադրությունում նրան չի կարողանա ծոր կամ ստույգ դարձնել: Բոլոր ժամանակներում էլ եղել են, կան ու կլինեն ակամներ, ովքեր լուսնաբեր կլինեն ամեն մի վարկաբեկ: Բոլոր ժամանակներում էլ կլինեն չարախոսներ, ծախողներ, բայց կլինեն մարդիկ, ովքեր, գլուխը կախ, իրենց գործը կանեն, այնպիսի գործ, որը մարդկանց լույս, բարություն է դարձնում:

Ծեծ ուզում, որ Ըստին Խաչատրյանը իմ այս կարծիքով մեզ երեսուկուսու կուտ, բայց կուտե՞նայի, որ ասե՞րը կարողանան այս գիրքը: Ամեն մի նկարի ձեռք բերման լուսնաբեր մի գեղեցիկ նույն է, իսկ մարդկային հարաբերությունների լուսնաբերությունը հոգեբանական վերլուծությունների և վերաբերությունների լուսնաբեր կերտալայանքի:

Վրաստանում ամեն երկրորդը լրեսն է, ամեն երրորդը՝ հեղափոխական

Ի՞նչ կլինի հունվարի 6-ին

Վրաստանում իրավիճակն այնպիսին է, որ ավելի հաճախ լրեստության, հայրենիի դավաճանության, հեղափոխական փորձեր անելու մեջ են մտնում մեղադրում, ընդ որում, որոշ վկայություններ կայացվում են ենթաստիճանից դուրս մեջբերումներ արժեք հեռախոսագրություններից:

Երեկ Վրաստանի ներքին գործերի նախարարությունը, արդեն հերթական անգամ, հայտարարեց, թե բացահայտել է հակադեմոկրատիկ դավադրություն օլիգարխ, ներկայումս հունվարի 5-ի նախագահական արտահերթ ընտրություններում թեկնածու Բարի Պասարկացիլիու մասնակցությամբ և սահմանադրական կարգի բռնի հեղափոխական նպատակով: Ընդ որում, նման մեղադրանքները ներկայացնելու հիմն են մատուցում արդի և սեսաձայնագրությունները ներկայումս Պասարկացիլիու նախընտրական շաբաթը գլխավորող, վրաց խորհրդարանի անդամ Վալերի Գելախիանի ու կառուցելու «Եմբակա» անձանց օրեր սեղի ունեցած հանդիպումներից:

Այդ «հեղափոխական խոսակցություններից» կարելի է եզրակացնել, թե ընդդիմությունը նման նպատակներով ակցիաներ է մասնակցում կազմակերպել և իրագործել հունվարի 6-ին՝ նախագահական ընտրությունների կենտրոնական հաշուարկում:

որը: Արդեն իսկ հայտարարվել է, որ Պասարկացիլիու նախընտրական շաբաթի ժամանակ կենտրոնական «Նախադրական կարգը բռնի գաղթելու նախադրարարման մեղադրանքով»:

Ամեն դեպքում, վրաց միասնական ընդդիմության ազգային խորհուրդը հերքում է Պասարկացիլիու հետ հեղափոխական անելու անհույս քայլեր քննադատությունների մեղադրանքը: Ընդդիմության առաջնորդները հայտարարել են, որ իրենց գործունեության մեջ ոչ մի անօրինական ինչ-չի եղել, իսկ փոխհարաբերությունները Պասարկացիլիու հետ կառուցված: Ընդ որում, ընդդիմադիրների որակմամբ, այս ամենը հասարակության ուժադրությունը ցեղեկու դիտարկություն ունի:

Չնայած այս ամենին՝ «Ընդդիմադիր Եվրոպական գործ» ուկրաինական թեղեկատվական-վեբլուծական կենտրոնի հրատարակած հարցումների համաձայն, արտահերթ նախագահական ընտրությունները կանցնեն երկու փուլով: Ըստ անցկացված հարցումների, առաջին տեղում է ընդդիմության միասնական թեկնածու Լեան Գաչեչիլաձեն՝ 21,9 տոկոս ձայներով, որ շատ քիչ է ավելի նախագահության երկրորդ ժամկետին գնացող նախկին նախագահ Միխեիլ Սակաբաժիու ձայներից, որի օգտին էլ է սվել

հարցվածների 21 տոկոսը: Այնուհետև Բարի Պասարկացիլիին է՝ 20,3 տոկոսով, Դավիթ Գամկելիձեն՝ 7,9, Շավա Նաթելաձիլին՝ 6,1:

Դատելով հեղափոխական մեղադրանքների առաջնությունից՝ կարելի է ենթադրել, որ հնարավոր ընտրախախտումների մասին խոսակցություններն ու այդ առնչությամբ ընդդիմության հնարավոր դժգոհությունն արդեն իսկ փորձում են կանխել: Ինչպես այն է, որ ավելի հաճախ խոսվում է ոչ թե հունվարի 5-ին, այլ ինչին՝ նախադրարարման քննարկության օրվան, այլ հունվարի 6-ին ընտրակենտրոնների առնչությամբ բողոքի ակցիաներին:

Եվ եթե այդ խոսակցություններն իրականությանը համապատասխանում են, ուրեմն հունվարի 6-ին դատարանում է ոչ միայն վրաց ընդդիմությունը, այլև իշխանությունը: Եթե ընդդիմության համար հնարավոր կենտրոնների նկատմամբ վերաբերումն ցուցաբերելը գործունեության ձեռք է, ապա նոյեմբերի 7-ին փողոց դուրս ելած բնակչության դեմ արցունքաբեր գազ, ռեժիմի փառաբանումներ ու մահակներ կիրառած իշխանությունների համար նախադրարար հակասահմանադրական գործունեության մեջ մեղադրելը հեռադրարար հիմն կլինի վարվելու ուղանալի ժամ:

ԱՎԱԿՆԻ ԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թոնի Բլերը կաթոլիկություն ընդունեց

Բրիտանացիներն այժմ նախընտրում են կաթոլիկ եկեղեցիները

Մեծ Բրիտանիայի նախկին վարչապետ Թոնի Բլերը Եվրոպական կաթոլիկություն է ընդունել: Այդ մասին լրատվագործներից հայտնի է դարձել դեկտեմբերի 22-ին, որով սկսել են ավելի մեծ ուժադրություն դարձնել անգլիկան և կաթոլիկ եկեղեցիների ժողովրդականության հարցերին:

Ուրը գոհունակություն է արտահայտել Թոնի Բլերի դավանափոխության առթիվ, նշելով, որ վերջին ամիսներին նա կամոնապոլոգիայի ներկա էր եղել ժամերգություններին և հաղորդություն ստանալուց առաջ հասուն դատարանություն էր անցել: Թոնի Բլերից առաջ բրիտանացի բոլոր վարչապետները եղել էին

«խրիստոնեական» անցած Բլերի կաթոլիկություն ընդունելը անվանել է «բարի լուր»:

Ինչ վերաբերում է Եվրոպայի բրիտանացիներին, Լոնդոնի «Թեյլթայմ» թերթում հրատարակված վիճակագրական սվյալները վկայում են, որ նրանք այժմ ավելի հաճախ ներկա են լինում կաթոլիկ, քան անգլիկան եկեղեցիների ժամերգություններին:

Վիճակագրության համաձայն, կաթոլիկ սամարներում կիրակնօրյա ժամերգություններին կամոնապոլոգիայի ներկա են լինում 862 հազար բրիտանացիներ, մինչդեռ անգլիկան եկեղեցիներ համախոցների թիվը 852 հազար է: Վերջին տարիներին անգլիկան եկեղեցի համախոցների թիվը նվազել է 20 տոկոսով, արձանագրում է «Թեյլթայմ»:

Եթե այս միտումը դառնա ավելի արդյունավետ, ապա մի փոքր քանակությամբ Մեծ Բրիտանիայում կաթոլիկները մեծամասնություն կկազմեն, հետևաբար 16-րդ դարից երկրում իշխող անգլիկան եկեղեցուց:

Բրիտանացիների միջավայրում կաթոլիկության տարածումը սոցիոլոգներից ունի բացահայտում են վերջին տարիներին Մեծ Բրիտանիայում արեւելաեվրոպացի, մասնավորապես լեհ կաթոլիկ ներգաղթյալների քիչ զգալի աճով: Նրանց հարցումների համաձայն, իրականում անգլիկան եկեղեցու հետևորդներ են 22 միլիոն բրիտանացիներ, մինչդեռ կաթոլիկների թիվը երկուս 4,2 միլիոն է:

Ֆրանսուրեցը նշում է, որ Բլերը վաղուց էր ուզում անգլիկանությունը փոխել կաթոլիկությամբ, բայց իր վարչապետության տարիներին չկարողացավ դա անել: Նախկին վարչապետի կինը և չորս զավակները կաթոլիկներ են: Ինչը՝ Թոնի Բլերը, ուրբաթ երեկոյան Լոնդոնում Վեսմինսթերի արեմոսիոնոսի նսավայրի մասնավոր մատուցում ժամերգության ընթացքում կաթոլիկ հաղորդություն է ընդունել կարդիալ Կոռնակ Մերֆի Օ'Կոնորից:

Անգլիկան և Ռեյլի կաթոլիկ եկեղեցու հովվապետ, կարդինալ Օ'Կո-

Թուրքական օդուժը հրթիռակոծել է Տյուսիսային Իրաք

Կիրակի օրը թուրքական ռազմաօդանավերը հրթիռահարվածներ են հասցրել Իրաքի հյուսիսային շրջաններին: Քրդական բանվորական կուսակցության (ԶԲԿ) ներկայացուցիչներին վկայակոչելով Ֆրանսուրեցը հաղորդում է, որ ռազմակոծել է երբևէ ֆաղափող հյուսիս ընկած լեռնային շրջանը: Նշվում է, որ թուրքական երեք ռազմաօդանավերի հարվածներից զոհեր են տուժածներ չկան:

Թուրքական օդուժը անվազն չորս անգամ հարվածել է Տյուսիսային Իրաքում գտնվող քիմիկատների, որով, ըստ ԱՄՆ կարգի, ԶԲԿ գրոհայինների հենակետեր են: Նախապես նման կոնոսությունը տեղի էր ունեցել լույս շաբաթ գիշերը: Թուրքիայի իշխանությունները ֆանիցս հայտարարել են, որ իրենց չեն հրաժարվի Տյուսիսային Իրաքում ԶԲԿ գրոհայինների դիրքերին հարվածներ հասցնելու գծից:

Չնաբխից 11 զոհ ԱՄՆ-ում

ԱՄՆ-ի հյուսիսարևելյան և կենտրոնական նահանգներում առաջ ծյունահարումներն ու բուժը 11 զոհ են դարձրել: Էլեկտրահաղորդման գծերը տեղ-տեղ թուլվել են, հոսանքի զրկված են հազարավոր բնակելի տներ և ձեռնարկություններ: BBC-ի սվյալներով, Միներսոայի և Վայոմինգի նահանգներում կան երեքական, Տեխասում, Կանզասում և Վիսկոնսինում՝ մեկական զոհեր: Արդյունքում մեծ մասը զոհվել է ճամպարներին՝ վառ սեսանելիության և սառցաբեկիչի դաժանությամբ: Առաջ ծյուն է տեղացել նույնիսկ հարավում՝ Տեխասի նահանգում, որտեղ բախվել են 50 ավտոմեքենա-

ներ: Այստեղ վիրավորվել է անվազն 16 մարդ: Մի Եվրոպական նկատարողությունը մայրուղիները փակված են: Վիսկոնսինի նահանգում 30 սմ ծյուն է տեղացել, ըստ որում տեղումները արուսակվում են: Միջպահում առանց հոսանքի են մնացել 114 հազար, Գիլգոյի շրջանում՝ 58 հազար անձինք:

Ավելի վաղ՝ դեկտեմբերի 17-ին ճամպարի դաժանությամբ արտադրված է տեղովել 12 նահանգներում: Կանխատեսումների համաձայն, առաջ ծյունահարումները և ցածր ջերմաստիճանը կդառնան վե՛ր ևս մեկ շաբաթ:

Գրանցվել է բանկի նոր մասնաճյուղ

Վենետիկական բանկի նախագահի դեկտեմբերի 19-ի թիվ 1/1531 Ա որոշման համաձայն, գրանցվել է «Ինտերբանկ» ՓԲԸ-ի «Արվան 18» մասնաճյուղը:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

ԽՍՏՈՐԵՆ ՊԱՂՊԱՆԵԼ ԳԱԶԻ ՍԱՐԵՐԻՑ ԾՈՒՍԿԵԼՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

«Հայաստանի հրեջ անվանադրարար մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միության խորհուրդը Պասարկացիլիու նախընտրական շաբաթը գլխավորող, վրաց խորհրդարանի անդամ Վալերի Գելախիանի ու կառուցելու «Եմբակա» անձանց օրեր սեղի ունեցած հանդիպումներից:

«Հայաստանի հրեջ անվանադրարար մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միության խորհուրդը Պասարկացիլիու նախընտրական շաբաթը գլխավորող, վրաց խորհրդարանի անդամ Վալերի Գելախիանի ու կառուցելու «Եմբակա» անձանց օրեր սեղի ունեցած հանդիպումներից:

«Հայաստանի հրեջ անվանադրարար մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միության խորհուրդը Պասարկացիլիու նախընտրական շաբաթը գլխավորող, վրաց խորհրդարանի անդամ Վալերի Գելախիանի ու կառուցելու «Եմբակա» անձանց օրեր սեղի ունեցած հանդիպումներից:

«Հայաստանի հրեջ անվանադրարար մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միության խորհուրդը Պասարկացիլիու նախընտրական շաբաթը գլխավորող, վրաց խորհրդարանի անդամ Վալերի Գելախիանի ու կառուցելու «Եմբակա» անձանց օրեր սեղի ունեցած հանդիպումներից:

«արքի գարունը մեկ գավարի մեջ»

ՍԱՐԻ ԹԵՅ

ՈՐԻՅԻ ԵՎ ԴԱԳԻ ԸՆՏԻՐ ԹԵՅ

25 փաթեթ մեկ տուփի մեջ
4 ընդամենը 1-2 րոպեից կարող եմ
վայելել ընտիր ուսուցիչի ուսուցիչի

անվազն ամիսը մեկ արժեք ընտիր բարձրորակը

Մեծամասն գնումների համար զանգահարել 47-27-20, 47-03-63

www.azg.am

www.azgdaily.com